

To je zbudilo slovenske sinove,
Gledat prihajajo jasniše dneve,
Petje še lepše na novo doní:
Don se visoko do neba dviguje,
In po širokem na zemlji se čuje,
Srca povzdiga in sladko meči! —
Pevca buditelj strmécim se skrìje:
Žar prerojenja pa vedno še síje! —

* * *

Take slovenskega Orfeja strune
Čuda so delale. — Sladko presune,
Društvo preslavno! nam srca ta glas.
Pevca buditelja vredno častimo,
V logu domačem se zdaj veselimo.
Dokler nastopi še lepši nam čas!
Vodnik! za god ti zdaj kličemo slavo,
Tebi, ki pot si pokazal nam pravo!

Ozir po evropskih narodih.

(Konec).

IV. Germansko pleme.

Razširjeno na zahodu zraven slovanskega prebiva pleme germansko od nekdanj v Evropi, in se razdeli na tri glavne veje, ktere so:

1) Nemci (okoli 40 milij.) z neštevilnimi narečji in podnarečji, ki se močno ločijo od pismenskega in so med seboj dosti menj podobni kakor slovanske narečja. Prebivajo sploh v srednji Evropi. Sèm se štejejo stari Goti in Alemani (ki so že odmrli), Švabi, gornji in doljni Nemci. Holandčani in Frisi imajo posebno narečje.

Veliki del teh Nemcov je slovanskega izvira in je bil že od časa Karola Vélikega in Henrika Leva do sedanje dóbe malo po malo ponemčen. Tako se je zgodilo s Pomorjanci in z vsemi deželami na izhodnjem bregu Labe in Zale, kakor so: Branibore (Brandenburg), celo Šlezko in celó tudi Kraljevec (Königsberg); zadnjič prebivavci sedanjega kraljestva Saksonskega, od početka Vendo-Srbi Mišenski; v njih ustih je nemščina tako prijeten glas dosegla, da je bila za pismenski jezik vzeta, kakor to sam Adelung odkrije. — Še dozdej se je ohranil v teh ponemčenih deželah spomin slovanskih prededov v rodovinskih in mestnih imenih, kakor jih tam sosebno plemstvo ima, in pa poglobitve mesta p. r. Berlin, Draždane, Lipsko, Mišen (Meissen), Vratislav, Devin (Magdeburg), Vojmir (Weimar), Rostok, Koštrin, Sverin, Strelice itd.

Tako si je nemški živelj (element) tudi na Českem in Moravskem, sosebno po 30letni vojski mnogo krajev pridobil, in zapadnim Slovanom, ki, bi rekel, na polotoku slovanskem živé, z veliko nevarnostjo pretíl.

V splošnem zaplavanji zahodnjih slovanskih deželá po Nemcih se je še dozdej ohranil mali otok Vendo-Srbov v obeh Lužicah, v gornji in doljni, kakor je že rečeno bilo.

2) Skandinaví, to je, severni Germani (okoli 6 milij.); razdelijo se na več vej, kakor so Staro-Normani, kterih ostanki se na otoku Izlandi nahajajo, Danci, Norveščani in Švedci, med kterimi ima vsak narod lastni pismenski jezik.

3) Angličani. Ti se sicer po izviru germanskemu plemenu prištevati morejo, po sedanjem jeziku pa bolj k romanskim narodom spadajo; angleški jezik je namreč mešanina staro-germanskega in romanskega življa od 12. stoletja sèm.

Okoli 24 milijonov ljudi v Véliki Britaniji imajo angleški jezik za materni jezik. Zraven tega pa gospoduje v zamorskih deželah, sosebno v severni Ameriki. Angleški jezik ima veliko literaturo.

V. Arnauti.

Arnauti, Albanesi ali Arbanasi (ali, kakor se sami imenujejo Škipetarji) so nasledniki divjih Trakov in Makedoncov. Število njih je okoli 2 milij., prebivajo na balkanskem polostrovu med Iliri in Grki.

VI. Kelti.

Stari Kelti ali Gali so bili od drugih, sosebno od germanskih narodov do najzadnjih koncov zahodne Evrope pritisnjeni, kjer so se še njih ostanki obdržali, kakor so v Bretaniji (Brejzari) v Valesu (Kimri), na Irskem in Skotskem (Kaledonci).

VII. Baski.

Prestari prebivavci v Pirenejih, kterih mali ostanek do 1/2 milijona znaša. Njih čudni jezik (eskuar) se toliko od drugih evropskih loči, da so v njem nekteri neko podobnost z ameriškimi jeziki iskali.

VIII. Turkomani.

Turkomani ali Tatari, dasiravno narod azijski, se mora vendar omeniti, ker v zahodni Evropi prebiva sosebno med slovanskimi narodi. Vendar se mora opomniti, da niso vsi mahomedanski stanovavci v Evropi turške kervi, ampak samo poturčeni Slovani, Grki itd., ki se pa ko Turki obnašajo.

IX. Pleme Čudsko.

Čudsko pleme, tudi imenovano finsko, uralsko ali seversko, je imelo nekdanj sploh ime: Skiti, in šteje okoli 7 milijonov duš. Veči del jih prebiva na severnih pokrajinah, in sicer Lopari ali Laponci, Čuhonci ali Fini in Estonci pod rusko vlado.

Druga polovica uralskega plemena so Madžari, edini narod med Severanci, ki se je proti jugu podal in ko otok med večidel slovanskimi narodi stoji. Madžarov se šteje okoli 4 milijone, ki sploh pod avstrijsko vlado na Ogerskem in v Erdelju živijo. Dosti jih je med Madžari, ki se za Madžare prodavajo, akoravno so slovanske ali pa nemške rodovine, in se ne sramujejo celó imena premenjavati.

Dopisi.

Iz Hrvaškega 4. sveč. Ljube „Novice!“ Tudi Hrvatje Vas radi, prav radi berejo; o vsakem sostavku iz Hrvaškega pa še posebno njih srce zaigra. Bo jim tedaj tudi prav po volji, nekaj iz Hrvaških Brekvojljanov slišati. Svojim nehrvaškim čitateljem pa še poprej povejte, da so Brekvojljani štiri ure pod Zagrebom, če se gré peš; al z vozom se prav lahko pride v dveh urah. Ribenčanji in vsi, kolikor jih hodečih v hrvaške hrastove hoste, ima toporišče za palico, pa dobro znajo, kje da so Brekvojljani. Dobro vino, ktero tukaj srkajo, jim obdrži spomin na Brekvojljane. Vinski trgovci iz krajske dežele so že večkrat tukaj dobro kupčijo napravili. Sladko vince iz fare sv. Breka, iz Božjakovine, iz sv. Martinske in drugih tukajšnih bližnjih vinskih goríc še nobenemu Krajncu možganov ni zmešalo, ako ga ni preveč v grlo vlival; ni tedaj samo sladko, ampak je tudi prav močno brekvojljansko vino. Letos ravno še ni bilo tukaj toliko vinskih trgovcov, kolikor druge leta; ni tudi letoš trta tukaj obrodila; al kolikor je letos manj memo lani trta dala — je pa toliko bolja kapljica. Vinskih tatov je pa letos tukaj že dovolj bilo; vendar gosposkih hramov tatje še niso odprli; v teh hramih v velicih sodih zaprti vinski duhovje čakajo kranjskih vinskih barantačev; v Božjakovini, v Dvoršču, v grofovskih kletih je še dovolj dobrega vina na prodaj. 8 do 11 gradov močno vino se dobí po 8 do 10 forintov vedro dobre hrvaške mere. V Kašini, dve uri od Brekvojljanov, ima na prodaj gosp. župnik (fajmošter) 1200 veder vina, svitlega kakor cekin, rudečega kakor kri, pa tudi črnega kakor oglje. Kalnički župnik ima pa samo goršine 800 veder. More se tedaj pri omenjenih gospodih dobro blago kupiti, pa se more tudi vsaki pošten Kranjec zastonj ga napiti ne samo pri vseh hrvaških grajskih, posebno pa pri gosp. fajmoštrih. Hrvatje so sploh vsi gostoljubni, posebno pa fajmoštri, ali, kakor jim tukaj pravijo, plebanuši,

župnici. Vsakega, če je le pošten mož in dober Slovenec, pozdravijo z dobrodošlico, ktera v tem obstoji, da se gostu, kateri prvokrat v hišo pride, kupica polna vinca ponudi. Nekteri gospodje imajo dobrodošlično kupico, da masele, pa tudi, da polič drži. Kdor tako dobrodošlico na Hrvaškem izpije, ima potlej vsako pravico pri hiši — posebno pa pravico, gostoljubnost terjati, če bi prav o polnoči v hišo prišel. K Brekovljanskemu župniku je pred nekimi leti prišel ptuj človek v trdi noči; trka in trka, pa prosi, da naj mu odpro. Ko mu je bilo že dosti trkanja, zakriči: „Brate otvori sam — zašto hlapci Tvoji neznajo, da sam ja tuka bilikum, dobro došlico pil.“ Ko so hlapci besedo „bilikum“ slišali, precej so odprli. Tako je povsod. Dragi bratje Slovenci! če želite dobrega vina kupiti, in se ga zastonj navžiti, pridite po-nj v Božjakovino, Dvorišče in v Brekovljane; tukaj ima gosp. Baloško vina, ktero je po Ribnici in Krasu na glasu; idite v Kalnik, posebno pa v Kašinu k gospodu fajmoštru, velikemu prijatlu Kranjcov, samo v Z.... ne svetujem nobenemu iti, da ne bode psovan: „Vi ste Švaba — Krajnac!“ Da bi pač vsi Hrvatje spoznavali, da tudi Slovenci so tako iskreni Slovani kakor oni, in da bi milino slovenskega jezika po visoki njeni ceni soditi hotli! Če dovolite, drugo pot. *)

Iv. Gorjanski.

Iz Gradca 5. febr. Gr. Krek. — Kakor lansko smo tudi letošnje leto obhajali Vodnikov rojstni god le s tem razločkom, da letos nekoliko prazniše ko lani. K povišanju slovesnosti so dosti pripomogle zlasti gospé in gospodične, ki so se bile letos obilneje zbrale od lanskega leta, kar je nov dokaz, da se je naš krasni spol bolj in bolj jel zanimati za narodovne stvari. Seif-ova sobana je bila ta večer krasno ozaljšana z mnogimi slovanskimi zastavami in smrekovimi vencí. Na odru, ki je bil prav prilično pripravljen za govornike in pevce, je stala v sredi na uzvišeni podlagi ovenčana podoba pesnikova, kteremu na čast se je bilo veliko društvo zbralo. Zadej na steni je bila brati z velikimi črkami beseda: „Naprej“. Na levi strani sobane je bil napis nekoliko predelan iz Prešernovih poezij:

„Slovanom bode vreme se zjasnilo,
Jim milši zvezde kakor zdaj sijale.“

In malo naprej je zapazilo oko prvake pesnikov slovanskih: Prešerna, Gundulića, Kolara, Mickiewiça, Puškina in v sredi teh pesnikov ime neumerlega velikana J. P. Šafařika. Njihne imena je obdajal lepo spleten zelen venec.

Slovesnost se je pričela z znano občeslovansko pesmijo „Hej Slovani“, ktero so v zboru peli slovenski in česki pevci. Po dopeti pesmi je stopil pisatelj teh vrstic na oder in je govoril sledeči govor:

„Goreči glasovi radosti se razlegajo po okrajnah slovanskih, ker narod obhaja dva imenitna praznika, ki sta z zlatimi črkami zaznamovana v zgodovini njegovi in zato po pravici vsega spomina vredna. Dva imenitna praznika in sicer praznik dušnega vstajenja njegovega in rojstni god prvaka pesnikov slovanskih — V. Vodnika.“

„Temni plašč neomike in dušnega spanja je bil razgrnjen nad narodom slovenskim. Domovina naša bila je podobna peščeni puščavi, rekel bi skoro, strašnemu požaru, ki se še ni bila okrevala silovitih bojev. Še so krvavele Slovenecu rane ali nove težave, nove skrbi so ga objemale. Življenje njegovo je bilo trud od zibelke do temne gomile, ko mu je prestrigla Parka trudopolno življenje. Kako tedaj omika, kako dušni razcvet? Med tem, ko so sosedni narodi napredovali in uživali mir, je bil Slovenec obsojen stati na straži in varovati sosede, da jih ni sovražnikova roka dosegla; odmenjeno mu je bilo od osode najdalje skoro tavati nehoté po temi.“

„Al čas vsakošnje rane zaceli. Nehal je prepír, nehale so vojske, in spet je imel v domači koči uživati srečo društvenega življenja. Telesne moči so v njem živele enako

švigajočemu plamenu, kterega še močne roke ukrotiti ne morejo. Ali glej! zbudile so se v njem tudi želje po dušni moči; njo doseči mu je bilo skrb. Iskrice, ki je v njem poprej že tlela, je zdaj vnovič oživela. Zavedel se je dolžnosti svoje, prepevati je jel prvokrat k Vsemogočnemu himne in željno pričakoval, da bi se tudi pred njegovimi vratmi jelo svetiti. In kar je želel, mu je bilo dano.“

„Pred 104 leti nocojšno noč so Vile slovenske obstale nad prijazno kočó, v kateri se je rodil pesnik, kterega rojstni god navdušen narod nocoj obhaja. Stopile so v svoji čarobni lepoti k novorojenemu in mu podale neprecenljiv dar, sedmoglasno liro, da bi ž njo zbujał rojake svoje. O srečni narod! na obzorju se je jelo mračiti, rudeča zarja se bo skoro pokazala. O srečni narod! poslan ti je oznanovavec, sprejmi ga spodobno in poslušaj, kaj ti bodo velele in oznanile strune njegove.“

„Čas hiti! Iz deteta postane bister mladeneč, iz mladenča krepak mož. In zdaj je stopil pesnik, dika naša, na višave Vršaca, vbral je miloglasne strune ozrl se po domovini slovenski in je mogočno veličastno zaklical:

„Slovenija ustan’!“

„Predramila se je zvesta hčérka Slave, obrisala si solzne oči; kot zamaknjena stopi kviško; oči so se ji radosti zalesketale, ozrla se je na pevca in izustila:

„Kdo kliče na dan?“

„In glas se je čul in odmeval po okrajnah mile domovine naše. Zbudili so se sinovi, zbudile hčérke, podali so si k zvezi roké, in obljubili zvesti biti svoji materi. Pretrgali so se oblaki, in za njimi je jelo v rudeči zori ustajati za gorami rumeno solnce, da oznani vesvoljnemu svetu dan, ki je ravno napočil.“

„In mi, ki smo deca tega národa, bomo skoro zagledali solnce; skoro bomo uživali sad onega zrnja, kterega so položili in vsadili predniki naši. Vsaj to, kar je nekdanje telo le v nekoliko srcih, dan danes gorí v celem narodu in:

„Kamen do kamna palača.“

„Zato smo jim pa tudi hvaležni, in kar smo od njih prejeli, jim skušamo hvaležno povrniti nekaj s tem, da navdušeno obhajamo god njegov, ki nam je prižgal in prinesel luč prave omike; nekaj pa s tem, da delamo pridno na temelju, kterega so nam položili predniki naši, da se bo skoro vzdignilo nad njim veličastno poslopje, lastnina in kras celega národa.“

„Zatoraj nam bodi pozdravljen Ti, ki si nas pripravil na pravo pot in si prvi položil zlat dar na žrtvenik domovine“.

„Iz tisučerih ust naj ti doní slava; Tvoj rojstni god pa naj bo vsemu národu, kolikorkrat se ponoví, drag in naj se spremeni v národno slovesnost, ki bo svetu jasno dokazovala, kako vé národ onega ceniti, ki mu je daroval vse svoje moči in ga pripravil na pravi sled izobraženosti. Slava!“

Po govoru je sledil zbor Jenkove lepe pesmi „Naprej“ in za tem so zdaj slovenski zdaj česki pevci društvo razveseljevali z narodnimi glasovi. Omeniti nam je še posebno, da so naši pevci peli česko: „Ah neni to neni“ in Čehi žalo pesmico neumrlega Prešerna „strunam“ v napevu rajnega K. Mašeka, kar se je poslušavcom celó prikupilo.

Gospod dr. Ipavíc je sviral na glasoviru dve svoje skladbi: fantazijo o narodnih pesmih slovanskih in slovansko četvorko, pri kateri priložnosti se je skazal pravega umetnika na glasoviru.

Čuli smo za tem še tri govore enega slovenskega, enega českega in enega srbskega. Prvi je bil: Vršac od Vodnika, drugi odlomek iz kraljedvorskega rokopisa in tretji: carica Milica, národna srbska.

Vsi govori in pesmi so bili sprejeti z občnimi slavinami in živioškli.

Kakor je pri taki veselici navada, se je tudi napivalo.

*) Drago.

Ker so bili že Čehi, Poljaki in Srbi napili Slovencom, je ustal naš iskreni domorodec dr. R. Razlag, in se je zahvalil v živih besedah in lepem govoru našim sorodnim bratom. Napival je dalje njih veličestvu cesarju in cesarici, kakor tudi našemu prezaslužnemu ljubljencu národa dr. Bleiweisu in pa A. Einšpielerju, ki je Korošcom to, kar g. dr. Bleiweis drugim Slovencom, samo da so mu še večje overe vprek, ker ima veliko manj podpore. Pozabil tudi ni prevzvišenega Štrossmajer-ja in jugoslavenske akademije znanosti. In slednjič je še napil slovenski mladeži, ki je podpora národa.

Čuli smo še več napitnic ali prostor ne pripušča vseh omeniti.

Veselje se je bralo na slehrnem obrazu, zlasti na lepih obrazih slovenskih gospej in gospodičin, ki so prijazno se pogovarjale v maternih dragih glasovih. Tudi one so nas razveseljevale z blagoglasnim petjem in sviranjem na glasoviru, za kar so jim doneli glasovi pohvale.

Razšli smo se z željo, da bi nam bilo skoro spet dano se združiti v enaki veselici, pri kateri bi se spet razodeval národni gibelj, národno življenje.

Maribor 2. svečana. J. Š. — V tukajšni čitavnici smo tudi rojstni den Vodnikov obhajali. Slika poslavljenege je bila dostojno okinčana, govori in pesmi so častile spomin našega prvega pesnika.

V Gorici 8. sveč. — Prekrasne podobi „Přichod ss. Methoda a Cyrilla do Velehradu“ in „Svato-plúk a synové jeho“ tudi na Slovenskem marsikako rodoljubno sobico že zaljšate. Vse slike, ki so k nam v semenišče naše iz Moravskega dospele, so se kmali razprodavale. Treba je bilo po-nje vdrugič pisati. Naši vrli bogoslovci z veseljem postrežejo vsakemu, ki jih želi imeti. — Začudili smo se pa slišati, da so se nazaj vrnili popolnoma vsi iztisi omenjenih podob, ki so bili tudi Slovencom v Trstu poslani. Mar so Slovenci v Trstu, ki so si krasno čitavnico osnovali in so med njimi vrlo premožni in iskreni rodoljubi, sicer tako mrzli podporniki domačih umotvorov in tako ledeni pospešniki blagih in svetih namenov, s kterimi se omenjene slike razprodajajo? Težko da. To reč si tedaj drugače razvozljati ne moremo, kakor da poslana podoba so prišle v roke kakemu človeku, ki na vprašanje: „Ali smem Slovenec biti?“ reži v eno mer: „No no, Signor! no no, Signor!“ ali pa: „O nein, mein Freund: Ne smes Slovenec biti!“

S Cerknice 8. febr. * — Po deželi, pa tudi po mestih je še zmiraj mnogo tacih ljudi, kteri v svoji kratkovidnosti ne morejo ali pa Bog vé zakaj nočejo spoznati, da že po naravnem razvijanju človeške zgodovine mora obveljati in vresničiti se tudi naša slovenska enakopravnost. Oni trdijo, da rogovilijo in vpijejo samo nekteri prenapeti Slovenci; njim se je nemški „šlendrijan“ tako priljubil in prirastel v srce, da se ne morejo nikakor ločiti od njega, zato pa pravijo v svoji puhli modrosti, da visoka vlada prijenjuje zdaj zavolj mnogih stisk in zadreg, v kterih se nahaja, le na videz mnogim narodnim terjatvam, kadar se bo pa vévrstila, bo pa spet vse lepo v edino izveličavni nemščini. Tako devajo oni cesarja na laž, podtikujejo visoki vladi „Hintergedanken“ in budé sum v podložnih ter stresajo steber, na kterem edino sloni sreča ljudi, namreč zaupanje do vlade. Zato pa zasmehujejo in v nič devajo narodne naprave, ustanovljene v bujenje in vtrjevanje narodne zavesti, norčevaje se z narodnostjo, ki je vendar vsakemu poštenemu človeku za vero najdražja svetinja. Al rodoljubno srce le miluje njih slepoto, in vse njih nade jim bodo splavale po vodi in zginile kakor led na solncu. Res je, na nos na vrat se ne moremo po vsem odpovedati nemščini in laščini, in kteri pametni človek bi tudi tirjal to? Saj tudi zgodovina ne pripusti naglih in velikanskih skokov brez kvara in kazni. Le scasoma bomo dosegli, česar še nimamo zdaj. V tem upanju nas podpira zgodovina narodnega razvijanja, politika sedanjega stoletja,

ki si je narodnost pripela na svojo zastavo, podpirajo nas pa tudi mnoge druge okoliščine. Naj jih nekoliko omenimo. Narodna zavest je že tako izbujena in oživljena, da je ni več v stani zadušiti nobena moč, nobena še tolika sila za vselej, naj pride od kodar koli. Ko smo podpisavali pred 3 leti milovavno pismo do sv. Očeta papeža, koliko je bilo treba takrat še govoriti, da smo dobili podpisov; ko smo pa nabirali podpise za lansko velikansko peticijo, le besedo, in veselo jo je podpisal gospod in kmet. Kri ni voda. Kjer koli se zbirajo omikani pri veselicah in obedih, govori se vselej tudi o narodnosti, in ako je tudi morebiti med njimi kdaj kak Judež Iškarjot, jih je pa še več Petrov, ki srčno potegnejo nabrušeni meč zgovorne besede in možato pobijejo narodnega vruga, da se valja po luži lastne sramote. Da bi ga muri popil! In cesarske gosposke? Tudi te že prejemljejo slovenske pisma in vloge in odgovarjajo na-nje po slovenski. Mislimo, da je malo uradov, ki bi se predrznili slovensko pismo zavolj jezika nerešeno zavrtniti. In ako se še ne uraduje v našem jeziku toliko, kolikor bi se lahko in kolikor zahteva naša iskrenost, smo si včasih tudi sami krivi, ker se ne poslužujemo pravice, ki jih imamo. Poznamo okrajnega poglavarja, kogar ime naj zavolj spodobnosti zamolčimo, ki je rekel pri nekem shodu: „Le začnite nam dopisovati po slovenski, vidili bote, ali vam bomo tudi odpisovali po slovenski ali ne.“ Da mu je bilo to tudi resnica, je pokazal vrli gospod v djanji v slovenskih pismih do županov in enako reševaje slovenske vloge. Da tedaj ne stojimo na tako slabih nogah, kakor se vidi marsikteremu brljavcu, je očitno; da se je pa nam tudi nadjati zmeraj boljše prihodnosti po takem zastran narodnosti, kdo bi to tajil, ako je le zdrave pameti. Ne dajmo se! Ne bomo se dali! je in bodi tudi zmeraj naša prislovica in zmagali bomo poprej ali pozneje, ker z nami je Bog, pravica in cesarska, slovesno izrečena beseda. Ako ti z nami, kdo proti nam?

Iz Loke 1. sveč. † V nedeljo 26. jan. smo imeli Ločani teater, ki so ga napravili „nemški“ gospodje; igrali so nemški teaterštuk „die gefährliche Nachbarschaft“, — igrali so ga pa skor le sami za-se, zakaj naših mestjanov se je celó malo pridružilo domačim ptujcom; tudi ni bilo viditi nikakoršnega predstojnika, ne kantonskega, ne mestnega. Ker tudi mi rešpektiramo prislovico „de gustibus non est disputandum“ jim privoščimo njih privatno veselje; al tega naj nikar ne mislijo, da nas bo „die gefährliche Nachbarschaft“ na limance vjela in prenapeta švabska kultura v stari Loki domačinski duh odpilila. Saj so pri tej priliki oni gospodje dosti očitno vidili: „es jinge wohl, aber es jeht nicht!“ Stavimo sto na eno, da pohlevno glediše bi bilo vse polno, ako bi se bila igrala namesto omenjene „Nachbarschaft-e“ domača „Županova Micka.“ — Sicer pa smo od deleč slišali, da morebiti tudi pri nas ustanovimo čitavnico, kar bi nam bilo prav po volji. Z veseljem smo tudi zapazili, da se v lekarnici (apoteki) predpisi za bolnike, kako naj jemljejo to ali uuo zdravilo, pišejo v domačem jeziku, zakaj res čudno, prečudno je to, da zdravnik, ki z bolnikom ne besedice nemške ne more govoriti, napiše na recept: „Sig. Alle zwei Stund zwei Esslöffel voll zu nehmen.“ Ako reva domača morebiti pozabi, kar mu je zdravnik z besedo veleval, mu včasih cela vas ne more tolmačiti „Alle zwei Stund“ in lahko se zgodi, da na enkrat popije, kar je bilo za celi dan mu dano!

Iz Motnika na Kranjskem 28. jan. Rad vam na znanje dam, da naša županija je z začetkom tega leta začela v domačem (slovenskem) jeziku svoje pisma izdelavati pa pričakuje tudi od c. kr. kantonske gosposke, da ji bo tudi v tem jeziku odpisovala. Saj ima enega gospoda, kteri si močno prizadeva, da se izuri v slovenski pisavi, posebno vseh tistih pisem, ktere spadajo v kancelijske opravilstva. To pa za tega del opomnim, da bi tudi vse druge županije slovenskih dežel temu se pridružile in zanaprej samo le v

našem narodnem jeziku uradovale, ker le z mnogimi vojaki je mogoče hitro sovražnika premagati.

Štefan Križnik, občinski svetovavec.

Iz Ljubljane. Po odpisu sl. c. k. deželnega poglavarstva so presvitli cesar 11. dne p. m. potrdili gospoda Fidela Terpinca v poslednjem velikem zboru kmetijske družbe krajnske vnovič za predsednika izvoljenega.

Iz Ljubljane. Iz poslednje seje mestnega odbora, ki je bila pod predsedništvom gospoda župana Ambroža 4. dne t. m., imamo omeniti sledeče reči. Po srenjski postavi stopi iz odbora vsako leto tretjina odbornikov, kar se po srečkanji odloči. Osoda je zadela za letos sledečih 10 odbornikov: gg. dr. Čubr-a, V. Rost-a, prof. Poklukar-ja, L. Lukmana, Bl. Verhovca, V. Štedri-ta, A. Krišper-ja, Fr. Tertnik-a, J. Freiburger-ja in dr. Kaučič-a. Namesto teh odbornikov in umerlega Bamberg-a bojo nove volitve vpeljane. — Kakor je v dunajskem mestnem odboru g. Nace Kuranda je tukaj g. Heiman predložil, naj se 26. dan svečana slovesno praznuje, in ker je razun 5 odbornikov ostala množica bila za ta predlog, bili so v odsek, ki naj to reč prevdari, zraven gosp. župana izvoljeni gospodje: Stedri, bar. Codelli, Lukman, dr. Recher, Mühleisen in dr. Schöppl. — Dalje je bilo sklenjeno, opustiti natisovanje pomenkov mestnega odbora na mestne stroške, ki so znesli za preteklo leto za „Laibacherco“ 88 gld., za „Novice“ pa 148 gld. zato, ker se mora še prestavljanje v slovenski jezik plačevati. Čeravno je prav, da se mesto ogibuje kjer koli more nepotrebnih stroškov, vendar ti stroški niso ne veliki, ne nepotrebni, ako se ne zagovarja tista sistema, ki rada ljuč pod mernik stavi! Seje so očitne, — to je res; pa pomenki so nemški; kaj hoče sedaj mestnjani tam slišati, ako se mu ne govori v njegovem domačem jeziku? Pa sej tudi ni bilo ravno dokaj prijetnega slišati, ker se je dostikrat po dolgih govorih prazna slama mlatila — zato smo raji prebirali zapisnike, v katerih ni bilo nepotrebnega besedovanja, — sedaj se je pa mestni zbor sam v kot stisnil in v temo postavil. Ne bo tedaj ustrezno prebivavcom, če ne bojo nič zvedili o srenjskih zadevah. — Dr. Čuber referira na dalje o zadevah prošnje nekega mestjana, ki bi rad 7 oralov magistratnega močirja „v purgarskih delih“ kupil, in po pravici odbija to prošnjo, ter pravi, da sedaj ni pravi čas in potreba zemljišč na močirju prodajati, ker bo cena poskočila, kadar bo Grubarjev graben na novo iztrebljen in vse močirje osušeno. Proti temu se upirajo nekteri odborniki, dokler jim po dolgem dolgem besedovanju gosp. župan ne razloži natanko, v kako dober stan bo zdaj prišel ta del močirja, ker se je lansko poletje vseh ondotni del močirja osušil in tudi nova cesta od Lip do dolgega grabna izpeljala; kantonska gosposka v Ljubljani bo čez dolgi graben most napravila, cesto naprej do Podpeč naredila in nova krajša cesta bo vse kraje veliko bližej z Ljubljano zvezala. Najemšina od „purgarskih delov“, ktera znaša sedaj 206 gold., se bo morebiti še letos na 600 do 800 gold. povikšala, in vrednost tega močirja bo od leta do leta bolj rastla. Sklenjeno je bilo po tem razjasnenju, da naj gospodarski odsek to reč v resno posvetovanje vzame. — Gosp. Stedri prednaša za stran g. Horakovega predloga: da naj bi se nekatere sobe magistratne hiše v najem dale in pisarnice v drug red spravile. O teh zadevah je že v poprejšni seji gosp. dr. Čuber to reč odrekel in dotični odsek za stavbne zadeve je tirjal, da naj se njemu ta predlog izroči. Ker je pa gosp. Stedri ravno to, kar je gosp. dr. Čuber, nasvetoval, mislimo, da je vse to razjasnovanje celó nepotrebno bilo.

V Ljubljani 12. febr. Ko je v petek zvečer umetnica naša, gospodična L. Zadrobilekova še pred svojim koncertom igrala v koncertu filharmoničnem, ki je bil tako poln, da še nikdar tako, je napravila v nedeljo popoldne za-se koncert v reduti, v katerem je slovanska umetnost obhajala slave veliki dan. Igrala je z orhestrom vred Men-

delssohnov koncert G-moll, Dreyschokovo „Romance sons harmonique“, St. Hellerjevo „Forelle“, Chopinovo „Nocturno“ des-dur in Dreyschokovo „Saltarella“. Ko je odigrala prvi predmet, so ji v znamenje, kako mlado umetnico spoštuje občinstvo, leteli krasni venci naproti. Vse je, kar je delala na klavirji, izbudilo toliko „slave-“ in „živilklicov“, da jih reduta naša nikdar še slišala ni. Posebno mojstersko je igrala Dreyschokovo „Romance sons harmonique“; ko je pa na koncu koncerta, namesto da zopet pokazuje tuje glasove, zaigrala: „Kje dom je moj“, „Pridi Gorenec“ in „Hej Slovani“, tak se plosk in toliko veselja slavenskega pokaže, da še takega nismo doživeli v Ljubljani. In ravno to je uno, kar nam je toliko ljubo. Mlada umetnica je pokazala, da je zraven umetnosti ostala zvesta svojemu narodu, ter da Slovani, akoravno — ne po krivdi svoji — zaostavši v omiki za drugimi narodi s tem niso izgubili svojih talentov, ki so dar božji, kakor tudi ne volje, da dosežejo kaj boljšega; — dokazala je, da je česka zemlja res ona dežela, kjer se muzika goji od mladih nog in da ni brez vzroka na glasu kot zibelka onih mož, katerim je genijalni Mozart najraje izročeval svoje opere. In konečno je dokazal ta večer, da Slovenci v Ljubljani niso tuje, da so domači, da znajo čez in čez napolniti koncert, pa ga tudi po slovanski uživati do konca. Da národní slovanski glasi nekterim (al celó malim) niso bili po godu, se jim je na obrazu bralo; zlasti enega, ki bi jih bil rad, kakor smo za gotovo zvedili, z „dobrovoljnim“ svetom spodrinil, smo vidili kakor od ôse pičenega iz redute bežati, ko je umetnica naša začela „Kje dom je moj“. Bežal pa je menda tudi zato, da mu v „Laibacherci“ ni bilo ne besede treba črhiti o slovanskih pesmah! Pa pustimo to smešno intermezzo ter sklenimo te vrstice s zahvalo čitavnici naši, da ona je bila, ki je privabila slavno umetnico v Ljubljano in Ljubljančanom priložnost dala, viditi: kaj Slovanka premore, pa tudi s zahvalo gosp. Nedvedu, ki je res nevtrudljivo si prizadeval, da je Zadrobilkini koncert tudi v ostalih predmetih dostojno vredjen bil. Danes (v sredo) se umetnica naša podá v Trst, kamor jo je čitavnica ondašnja povabila, da bo igrala v petek v „besedi“. Novi slave-venci jo pričakujejo ob bregovih Adrije. — Končaje veseli ta popis dodajamo pa to žalostno novico, da ravno tisto popoldan, ko je Zadrobilkova igrala nam s tolikim nalušenjem sprejeto česko pesem „Kje dom je moj“, so v grob nesli zložitelja te krasne pesmi J. N. Skroupa, ki je 7. t. m. v Rotterdamu umrl.

— Poslednja seja družbe pravoznanske je bila prav zanimiva zato, ker je gosp. dr. Schöppel bistroumo in z zgovorno besedo se poganjal za neomejeno pravico razkosevanja zemljišnega. Čeravno se nekterim ta pravda o razkosevanju že predolgo vleče, moramo vendar reči, da se ne mlati prazna slama, ampak obilega gradiva spravlja na dan za prihodnji deželni zbor, kadar pride razkosevanje zemljiš na vrsto. „Da se resnica prav spozná, je čuti treba dva zvoná“ — zato se nam dopada, da se ta reč pretresuje od vseh strani; želeli le je, da gospodje, ki nastopajo oder omenjene pravde, se ne radujejo samo v lepih teorijah, ampak da grejo po deželi in pogledajo, kam smo prišli z ono fiziokratično sistemo. — V tej seji je bilo spet nekoliko novih udov sprejetih tako, da število njih znaša sedaj skupaj 123. — Na predlog prvega tajnika gosp. dr. E. Costa-ta je bilo enoglasno sklenjeno 30 gold. iz društvene kase darovati za zavod Savigny-ov, kterege namen je med drugim tudi ta, da se umni pravoznanci brez razločka národnosti dnarno podpirajo na potovanju po mnogih deželah iz tega cilja in konca, da se soznanjajo z različnimi pravoznanskimi učilišči, akademijami itd.

— Dobro dé domoljubu, ako vidi, da tudi zunaj dežele se cenijo zasluge poštenega domačega moža. Zato nas je srčno razveselilo slišati, da ste županiji Blažovicka in Jeřikovicka na Moravskem izvolile našega dr. Toman-a

za častnega svojega srenjčana ter mu poslale sprelepi diplom s grbom češkega leva in moravskega in siležkega orla.

— Ples, ki ga je na strelišču po večletni navadi napravilo v pondeljek vodstvo tukajšnjega društva, katero oskrbuje podpora bolnim kupčijskim pomočnikom, je bil na vsako stran sprelep, pa tudi, kar je njega poglavitni namen, milodarni napravi koristen, ker ji je donesel gotovo več kot 200 gld. dobička. Imelo je več gospodov surko, ki se, ako bi tudi narodna obleka ne bila, že sama po sebi prav lepo prilega životu. Saj ni treba, da bi na vekomaj plesali le, kakor nam moda iz Pariza gode, ako imamo doma kaj čednega.

— Saj je menda vendar le res, da je unidan v cegljeni dim zadušil Dimeža, glasovitega roparja, in tako mu je „nomen“ bil „omen“. Pretekli teden pa so v Ljubljani doli pri Fužinah tudi našli tistega tatú, ki je, kakor so lanske „Novice“ povedale, kravo ukradel, pa je z zvezanimi rokama nad Selom v vodo skočil, ko so ga beriči v Ljubljani k sodni peljali. Ker je zginil kakor kafra in so ga nekteri kmali potem pri Savi v kožuhu viditi hotli, je sum letil na beriča, da sta ga, od njega podkupljena, na poti sama izpustila. Al kriva je bila ta misel — našli so ga uni teden s zvezanimi rokami v vodi.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. 5. dan t. m. je zbornici poslancev gospod minister dnarstva naznanil, da se bo primanjka (deficit) državne kase za letošnje leto od 110 milijonov na 95 milij. znižala; ker pa se ta primanjka ne more več to leto odpraviti, tedaj — je rekel — mora vlada za to skrbeti, da se zgodi v prihodnjem letu s tem, da se uravná dolg pri banki in zboljša dnarna veljava (valuta) in da se povikšajo nekteri državni dohodki, namreč cena kuhinske soli naj se za vsak cent povikša za 1 gold., tedaj za funt po krajcarji; to utegne državni kasi donesti 10 milijonov gold., — povikša naj se tudi tarifa za cukor iz pese in štampeljska tarifa; to skupaj utegne spet znesti 6 milijonov; — razun tega naj se povikšajo tudi zemljišni, hišni in drugi naravni davki za 16 milijonov; — vse to bi skupaj zneslo 32 milijonov gold. Vprašanje je sedaj: kaj bojo poslanci k temu ministrovemu predlogu rekli in ali ne bojo nasvetovali družih pripomočkov, da se iz dolgov izkoplje država, cesar vsak pošten državljan želeči mora, čeravno bo menda malo takih, ki deželo svojo dobro poznajo, da bi z dobro vestjo zagovarjali povikšanje davkov. Namesto soli naj se povikša cena tobaka, kateri ni nobenemu človeku živež; namesto višega zemljišnega in hišnega davka naj se vpelje davek na take stvari, ki spadajo v nepotrebne gizdavosti (Luxusgegenstände); naj se obloži kapital z večim davkom itd. — V ravno tej seji je gosp. Černe predložil prav potreben nasvet, naj se v dnarstveni odbor izvolita dva poslanca iz Gorice in Istre; al večina državnega zbora je odbila to pravično zahtevo. — Gosp. dr. Mörtl je podal zboru predlog: naj se dovoli vsakemu advokatu biti, ki ima lastnost za to.

— Veliko več kot državni zbor obrača vse oči na se velika nesreča, ki je po povodnji čez več predmestij dunajskih prišla, kakoršne tudi najstarejši ljudje ne pomnijo. Po deževji prve dni tega mesca in tajanju snega je narastla Donava pa tudi nek sicer mal potok tako, da je groza bilo. Troje predmestij na levi obali Donavi stoji v vodi; nadloge prebivavcov, katerim tudi živeža manjka, so strašne. Gosposke pomagajo kar morejo; cesar sam obiskuje vsaki dan nesrečne kraje in deli podporo siromakom. Bati se je, da ne bi marsikaka hiša, po vodi spodkopana, se ne podrla. Čez povodinj pa je prišla sedaj zmrzlina. Res je

revšina, da Bog pomagaj; zraven pa še bolezní toliko, da so vse bolnišnice polne.

— Ministerski ukaz od 6. t. m. oklicuje, da se bojo za laške dežele (lombardo-beneške) našega cesarstva posebni novi krajcarji (soldi) in polsoldi kovali in zato bojo naši sedanji krajcarji in polkrajcarji tam ob veljavo prišli. — Tako bomo menda dobili spet novih krajcarjev dovolj, ki so nam že zlo zginili.

— Tukajšni odbor „za besede“ naznanja, da letošnji veliki slovanski ples bo 17. dne t. m. Čisti dobiček iz tega plesa namenjen je utemeljenju slovanske čitavnice na Dunaji.

Hrvasko. Iz Zagreba. Naša dvorna kancelarija se krepko potegujeta za to, cesar tudi vés naš narod želi, da pride vrhovna sodnija v Zagreb.

— Na Reki. Čitavnica tukajšna bo napravila večerne zabave 20. t. m. in 2. dan p. m. (Srčna hvala za povabilo prijazno. Čit. ljublj.)

Slavonija. Iz Zemuna 6. febr. se piše v „Ost und West“, „da so nemški igravci tukajšnjega gledišča, ki so pred nekimi mesci le-sem prišli, v velikih nadlogah, ker je gledišče vedno prazno bilo; sedaj bi radi odšli, pa ne morejo, ker jim dnarja na pot manjka. Revežem pomagati je narodni odbor napravil srbsko igro in dohodke daroval tem siromakom. Tako Srbi kakor vsi Slovani kažejo, da so prijatli nemškega naroda, pa ne centralistične levice dunajskega državnega zbora.“

Ogersko. Iz Požuna se piše, da veliko vasi na otoku Čalokežkem (Schütt) je vtopljenih, in da je ljudstvo v strašnih nadlogah. V Guturu so ljudje bežali na drevesa; veliki župan jim je po parobrodu poslal živeža. — Davkova deželna gosposka terja z oklicem od 7. t. m., naj se odrajta davek za 3 mesce naprej, sicer se bo izterjevanje z vso ostrostjo začelo.

Česko. Iz Prage 8. febr. Tudi pri nas so povodnje grozno škodo napravile; danes berač za beračem stoji pred durmi, iz dežele pa se veliko sliši o tatinstvu in roparstvu.

Laško. Iz Rima. Prve dni tega mesca je bil nek viši duhoven iz Turina pri papežu. Sv. oče so mu veleli, naj jim vse pové, kar mu je minister Ricasoli sporočil. Molčé so poslušali papež dolgi govor višega duhovna. Po končanem govoru molčé oče papež še zmiraj; tudi prelat omolkne. Oba sta tiha. Potem vpraša duhoven, kakošen odgovor naj nese domú v Turin? Sv. oče vstanejo s stola in rečejo: „Nobenega“. — Tako je bila audiencija končana.

Rusko. Iz Petrograda. Tudi rusovska vlada je storila o očitnosti eno stopnjo naprej. Razglasila je stan državnih dohodkov in stroškov, kateri kaže, da v primer z drugimi državami rusovske financije dosti dobro stojé; brez novih davkov misli si vlada dohodke državne povikšati.

Turško. Iz Carigrada 2. febr. Naša armada je v strašnih nadlogah; nektre krdela že 13, nektre celó 20 do 25 mescov niso nobene plače dobile.

Listnica vredništva. Gosp. K. v Gonz: „Novice“ so Vam za celo leto naročene. — Gosp. J. J. v Z: Pisemce Vaše smo prejeli, al zdravila se ne upamo naznanjati, ker nam po popisanih znamenjih bolezen sama ni dovelj jasna. Prosti človek je z diagnozo brž gotov, — al mi zdravniki si ne upamo tako. — Dvema gospodoma: V šolo kmetijsko, živinozdravniško in kovaško se jemljejo učenci le o vseh Svetih, in nikoli pozneje, kakor oklicujejo ob svojem času razglasi v „Novicah“.

Kursi na Dunaji 11. februarja.

5% metaliki 70 fl. 50 kr.	Ažijo srebra 35 fl. 75 kr.
Narodno posojilo 84 fl. 80 kr.	Cekini 6 fl. 84 kr.